

Az emberkereskedelem női elkövetőinek jellemzői

Absztrakt

A tanulmány a magyarországi emberkereskedelem női elkövetőinek szerepét vizsgálja, egy olyan kutatási területet tárva fel, amelyet a hazai és nemzetközi szakirodalom hosszú időn keresztül kevésbé elemzett. A vizsgálat célja a női elkövetők tipológiájának kialakítása, valamint társadalmi beágyazottságuk feltérképezése az emberkereskedelem három különböző típusában: a szexuális, a munkacélú és az egyéb célú kizsákmányolásban. Az eredmények rámutatnak arra, hogy a női elkövetők tevékenysége gyakran komplex társas és szervezeti hálózatokba ágyazódik, szerepük a kényszer hatása alatt álló társelkövetőtől egészen a szervezői pozícióig terjedhet. A kutatás azt is feltárja, hogy a női elkövetők motivációi és részvételi mintázatai szorosan összefüggnek saját korábbi áldozati tapasztalataikkal, érzelmi és gazdasági függőségi viszonyaikkal, valamint társadalmi státuszukkal.

Kulcsszavak: *emberkereskedelem, áldozat, elkövető, nő*

Abstract

Characteristics of female perpetrators of human trafficking

The study analyses the role of female perpetrators in human trafficking in Hungary, exploring a research area that has long been marginalized in domestic and international literature. The aim of the study is to develop a typology of female perpetrators and to map their social embeddedness in three different types of human trafficking: sexual exploitation, labour exploitation, and other forms of exploitation. The results show that the activities of female perpetrators are often embedded in complex social and organizational networks, and their roles can range from being co-perpetrators under duress to being organizers. The research also reveals that the motivations and participation patterns of female perpetrators are closely related to their own previous experiences as victims, their emotional and economic dependencies, and their social status.

Keywords: *human trafficking, victim, perpetrator, woman*

* Dr. Windt Szandra PhD, tudományos főmunkatárs, főtanácsos, OKRI. ORCID: 0000-0003-2928-5591.

Bevezetés

Az emberkereskedelem a XXI. század egyik legösszetettebb társadalmi problémája, amely jogi, kriminológiai, szociológiai és pszichológiai dimenziók együttes vizsgálatát igényli. A hazai és nemzetközi szakirodalom hagyományosan az áldozatokra és a férfi elkövetőkre összpontosított, miközben a női elkövetők szerepe hosszú időn át háttérbe szorult. A jelenség komplexitását mutatja, hogy a szakirodalom három fő kizsákmányolási formát különít el: a szexuális, a munkacélú és az egyéb – többek között szervkereskedelemhez vagy kényszerkoldultatáshoz kapcsolódó – kizsákmányolást (UNODC, 2024; EUROPOL, 2024). Míg a szexuális célú kizsákmányolás továbbra is a kutatások fókuszában áll, a munkacélú és egyéb formák feltárása egyre hangsúlyosabbá válik. A 2025-ben publikált úgynevezett ötödik előrehaladási jelentés (EURÓPAI BIZOTTSÁG, 2025) is megerősíti, hogy ezek a formák gyakran rejtve maradnak, és az áldozatok láthatatlansága miatt nehezen azonosíthatók.

A női elkövetők vizsgálata különösen indokolt, mivel a bűnözésről alkotott hagyományos, férfiközpontú szemlélet sokáig elfedte a nők szerepét a szervezett bűnözésben és az emberkereskedelemben (vö. HEIDENSOHN, 1985). Az újabb kutatások rámutatnak, hogy a nők nem csupán végrehajtói, hanem bizonyos esetekben szervezői és irányítói pozíciókat is betöltenek, miközben gyakran saját korábbi áldozati tapasztalataik is meghatározzák elkövetői magatartásukat (BROAD, 2015; EUROPOL, 2024). A 2025-ben végzett kutatás során a magyarországi esetek elemzése arra irányult, hogy feltárja a női elkövetők kapcsolati hálóját, szerepköröit és azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulnak részvételükhöz az emberkereskedelemben.

A női bűnözés vizsgálata a kriminológiai kutatások egyik legösszetettebb területe, amelyet a társadalmi nemekhez kötődő normák, elvárások és hatalmi struktúrák alapvetően formálnak. *Frances Heidensohn* (1985) és *Raskó Gabriella* kutatásai évtizedekkel ezelőtt rámutattak arra, hogy a nők alacsonyabb regisztrált bűnelkövetői aránya nem a deviancia hiányát, hanem a társadalmi kontroll eltérő működését tükrözi (RASKÓ, 1977: 91). A nőket érintő szorosabb családi, közösségi és intézményi felügyelet korlátozza a bűnelkövetési lehetőségeket, ugyanakkor a látens bűnözés aránya körükben magasabb, ami a statisztikai adatok torzulásához vezet.

A női kriminalitás értelmezésében meghatározó szerepet játszanak a nemi szerepekhez kötődő társadalmi elvárások. A patriarchális struktúrák és a nőkre vonatkozó viselkedési normák nemcsak a bűnelkövetés formáit, hanem annak motivációit is befolyásolják. A kutatások következetesen kimutatják, hogy a női

elkövetők jelentős része maga is áldozati tapasztalatokkal rendelkezik, különösen a családon belüli erőszak, a szexuális kizsákmányolás és a gazdasági kiszolgáltatottság területén. E tényezők kiemelt jelentőséggel bírnak a prostitúcióval, a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények, valamint az emberkereskedelem és kényszermunka vizsgálata során.

A nemzetközi tendenciák alapján a női bűnözés aránya továbbra is alacsonyabb a férfiakénál, ugyanakkor az elmúlt évtizedekben dinamikus növekedés figyelhető meg, különösen az erőszakos és szervezett bűnözéshez kapcsolódó területeken. Az emberkereskedelem kapcsán az Európai Bizottság jelentései és a nemzetközi kutatások egyaránt jelzik a női elkövetők növekvő szerepét (EURÓPAI BIZOTTSÁG, 2022: 11). A nők gyakran operatív, közvetítő vagy toborzó feladatokat látnak el, és sok esetben korábbi áldozati státuszukból kerülnek át elkövetői pozícióba. A hierarchikus bűnszervezetekben betöltött szerepük gyakran kettős: egyszerre áldozatok és kizsákmányolók, ami a felelősség és a motivációk értelmezését különösen összetetté teszi (BROAD, 2015; BAXTER, 2019: 328; WIJCKMAN – KLEEMANS, 2019; DIVIÁK et al., 2023).

A női elkövetői magatartás jellegzetességei – az érzelmi-indulati motivációk, a családi környezethez kötődő bűncselekmények, valamint a bántalmazásból eredő cselekvési minták – jól körülhatárolható mintázatot alkotnak. A hazai és nemzetközi kutatások egyaránt arra utalnak, hogy a női bűnözés alakulása szorosan összefügg a társadalmi nemi szerepek változásával, valamint az áldozati tapasztalatok kriminalizációs hatásaival (vö. TAMÁSI, 2009).

A feldolgozott iratokról

2018 óta indult, emberkereskedelem és kényszermunka miatt vádemelésig jutott ügyeket kértünk be, amelyekben női elkövetők szerepeltek. Az ügyek leválogatását követően 100 irat bekérésére került sor, amelyek közül 90 állt végül rendelkezésre, ezeket mind fel is dolgoztuk. A leválogatás feltétele az volt, hogy *a vádban emberkereskedelem és kényszermunka minősítés szerepeljen*.

Az iratelemzés a korlátai ellenére (BARRICK et al., 2025) segítséget jelenthet abban, hogy bemutassuk azt, hogy a hatóságok által ismertté vált emberkereskedelmes ügyekben a női elkövetők milyen tevékenységet végeznek, kivel és hogyan dolgoznak együtt.

A 90 ügyből 55 még nem tartalmazott jogerős ügydöntő határozatot, 35-ben jogerős, 8 ügyben csupán első fokú döntés született. A női elkövetők feladatainak, szerepének megítéléséhez a szexuális és munkacélú kizsákmányolás során

azonban azt gondoltuk, hogy minden irat feldolgozása szükséges, a vádiratok mindegyikében emberkereskedelem és kényszerszolgáltatás minősítés szerepelt. (A minősítés eltérő megítélése néhány ítéletben tetten érhető: a vádban szereplő emberkereskedelem és kényszerszolgáltatás bűntett helyett kerítés, prostitúció elősegítése szerepelt nyolc esetben.¹)

A 90 feldolgozott iratban összesen 311 elkövető valósította meg cselekményeit, akik közül 149 volt nő (48%): 56 ügyben csak egy, 19-ben két nő vett részt férfiakkal a bűncselekmények megvalósításában.

A feldolgozott iratok kétharmadában (63%) az elsőrendű vádlott férfi volt, csupán az egyharmadában (37%) szerepelt nő.

Az iratok 40 százalékában két fő, további 40 százalékában összesen 3-4 fő valósította meg a cselekményeket. Az iratok csupán 4 százalékában valósította meg a cselekményeket egyedül egy nő.

Elkövetői minősítés alapján elmondható, hogy 76 iratban társtettesként vett részt a női elkövető a megvalósított cselekményekben, 8 esetben volt „csak” bűnszolgálat (hétben jogerősen is ezt állapították meg, egy esetben csak a vádban szerepelt ez). A női elkövetők az esetek jelentős részében az elkövetésben egyenrangú társként vettek részt, így magatartásuk az adott bűncselekmény társtettesi minősítését (Btk. 13. §) alapozta meg. Az elkövetők (nemtől függetlenül) együtt, összehangoltan valósították meg a bűncselekmény tényállási elemeit.

Az elkövetők jellemzően hozzátartozók, illetve párkapcsolatban élők voltak, mindegyik magyar állampolgár.

A megvalósított cselekmények megoszlása alapján azok jellemzően a szexuális kizsákmányolás (85%) körébe tartoztak, 12 százalékban munkacélú, 3 százalékban mindkét kizsákmányolási célzat előfordult.

A női elkövetők tipizálása a hipotézis alapján három csoportra oszlik. Ez az iratok feldolgozása alapján némileg módosult: a férfival közösen megvalósított cselekmények túlsúlyra szorult és kiemelendő, hogy ez nemcsak a partnerrel, hanem a fiútestvérrel, illetve a fiúgyermekkel történő megvalósítást is magában foglalta.

A női elkövetők 32 százaléka büntetett előéletű az iratok alapján, ugyanakkor az adatok szerint többségük korábban nem állt büntetőeljárás hatálya alatt.

¹ Az elhatárolási kérdések továbbra is eltérőek a Legfőbb Ügyészség és a Kúria álláspontja alapján, amely a 2025-ben született négy Kúriai végzésben is tetten érhető (többek között az elkövetéskori és az elbíráláskori Btk. alkalmazásának kérdése, a sértett kiszolgáltatott helyzetének és a rendszeres előny szerzésének megítélése tekintetében).

A 90 iratban összesen 249 sértett sérelmére valósítottak meg bűncselekményeket, akik inkább nők voltak. Az ügyek 24 százalékában a sértett állami gondoskodásban nevelkedett, gyermekotthonból szökése alatt vált áldozattá (43 sértett 22 iratban). Az elkövetők és a sértettek jellemzően ismerősök voltak. A feldolgozott iratokban szereplő sértettek közül csupán egy fő volt román állampolgár.

A vizsgált ügyiratokban szereplő bűncselekmények túlnyomó többsége 2019 és 2020 folyamán történt, míg 2017-ben és az azt megelőző időszakban mindössze 12 esetet valósítottak meg. Ennek különös jelentősége abban áll, hogy 2020. július 1-jén lényeges változások léptek életbe az emberkereskedelem és a kényszermunka tényállásában, ami közvetlen hatással volt az ügyek jogi minősítésére és arra, hogy a bíróság mely jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta. (Ez azonban nem képezte vizsgálatunk tárgyát.)

35 jogerős ügy mellett 8 ügyben első fokon már született ítéletet. A női elkövetőket főként letöltendő szabadságvesztés-büntetésre ítélték, néhányat 5 évnél hosszabb időtartamra, de a jellemző a 2–4 év között letöltendő szabadságvesztés volt.

A női elkövetők jól körülhatárolható szerepkört töltöttek be a vizsgált ügyekben szereplő kizsákmányolásra specializálódott csoportokban; az erőforrások, szerepek és feladatok tudatosan vannak elosztva, ami lehetővé teszi a kizsákmányolás hatékonyabb és hosszabb távú fenntartását. A kizsákmányolás különböző szakaszai – a toborzástól a kontroll fenntartásáig – jól elkülöníthető funkciókat és szerepköröket foglalnak magukban. A női elkövetők ebben a struktúrában nem csupán passzív közreműködőként jelennek meg, hanem aktív szervezői, ellenőrző és végrehajtói feladatokat is ellátnak.

A kizsákmányolás első szakasza a *toborzás*, amely során az elkövetők megfélemlítéssel, rábeszéléssel vagy akár kényszerházasság révén (férfi sértettek esetén) vonják be az áldozatokat. Gyakori módszer az érzelmi nyomásgyakorlás, amely a sértett szeretetehségének, biztonsági és kötődési vágyának kihasználásán alapult. Az áldozatok „megvásárlása”, utazásuk és szállásuk megszervezése szintén a manipulációs folyamat része, amely során az elkövetők fokozatosan kiépítik a függőségi viszonyt.

A *prostitúciós tevékenység szervezése* komplex logisztikai és kommunikációs feladatokat foglal magában. A női elkövetők gyakran felelősek a hirdetések kezeléséért – beleértve a szövegrést, az online oldalak (pl. rosszlanyok.hu) adminisztrációját –, valamint az áldozatokról készült fotók elkészítéséért és publikálásáért. A telefonos kapcsolattartás, időpont-egyeztetés és szolgáltatási

tarifák meghatározása szintén az ő feladatkörükbe tartozik, amely révén közvetlen kontrollt gyakorolnak az áldozatok felett.

A *kuncsaftokkal való kapcsolattartás* során a női elkövetők leszervezik a találkozókat, beengedik a vendégeket, és információt adnak át az áldozatnak a szolgáltatás részleteiről. Amennyiben más elkövető nem elérhető, a női közreműködők gyakran átvállalják a teljes kommunikációs feladatkört, ezzel biztosítva a folyamat zavartalan működését.

A bordélyházak működtetése során a női elkövetők gyakran a férfi társaik távollétében is ellátták az irányítási feladatokat. A szállás biztosítása, albérllet kivétele, valamint az étkeztetés megszervezése – beleértve annak szabályozását, hogy ki mikor mit ehet – mind a kontroll eszközei. A szállás és „munkahely” összefonódása tovább fokozza az áldozatok izolációját és kiszolgáltatottságát.

A gazdasági kontroll fenntartása érdekében az elkövetők – köztük leginkább a nők – átvették az áldozatok pénzét, keresményét, nyugdíját és bankban lévő megtakarításait. A készpénz „mosása”, utalások kezelése, valamint uzsora jellegű hitelkihelyezés kisboltokban szintén a pénzügyi kizsákmányolás részét képezték. A bevételek rögzítése, nyilvántartás vezetése (jellemzően egy füzetben) a gazdasági tevékenység formalizálását szolgálta.

A munkacélú kizsákmányolás során a női elkövetők aktívan részt vettek a sértettek felügyeletében, munkájuk megszervezésében, a feladatok kiosztásában és ellenőrzésében. Az iratok és telefon elvétele, a mozgás szabályozása, valamint a bántalmazás vagy annak elősegítése mind a teljes kontroll gyakorlásának eszközei.

A női elkövetők gyakran segédkeztek más jogellenes cselekmények megvalósításában – például lopásban. Emellett információkat közvetítettek a férfi elkövető és az áldozat között, ezzel fenntartva a kizsákmányolás működését és az elkövetői hálózat integritását.

A női elkövetők típusai és az ügyeik jellemzői

Fiatal lányok, akik a kortársaik sérelmére valósították meg az emberkereskedelmet

A kortársak sérelmére megvalósított ügyek száma alacsonyabb volt a hipotézishez képest. A 90 feldolgozott ügyből csupán négyben összesen nyolc (ebből hat női) elkövető valósított meg összesen hét lány sérelmére szexuális kizsákmányolást. A sértettek közül hat állami gondoskodásban élt a bűncselekmény

elkövetésekor, ők a társaik áldozatává váltak. Egy ügyben egyedül volt az elkövető, a többi háromban többen valósították meg az emberkereskedelmet. Az elkövetők átlagéletkora 16,5 év volt, jellemzően erőszakot, fenyegetést alkalmaztak, hogy a sértettet rábírják szexuális szolgáltatás nyújtására. A négy ügyből háromban volt tudomásunk jogerős ítéletről: ezek mindegyikében letöltendő szabadságvesztésre ítélték az elkövetőket (vö. B. ACZÉL – HATVANI, 2015).

A vizsgált négy eset közös jellemzője, hogy fiatakorú, illetve fiatal női elkövetők követtek el súlyos, szexuális kizsákmányolással összefüggő bűncselekményeket, jellemzően állami gondoskodásban élő, kiszolgáltatott helyzetű kortársaik sérelmére. Ugyanakkor kiemelendő, hogy volt velük felnőtt is három ügyben.

Az elkövetők maguk is gyermekvédelmi intézményben nevelkedtek, alacsony iskolai végzettséggel és büntetett előélettel rendelkeztek.

Az esetekben közös elem, hogy az elkövetők az intézményi környezetet használták ki a sértettek befolyásolására, manipulálására és kizsákmányolására. A gyermekotthonokban és lakásotthonokban kialakult kapcsolatok lehetővé tették az elkövetők számára a folyamatos kontrollt, a fizikai és pszichés erőszak alkalmazását, valamint a szexuális szolgáltatásokra való kényszerítést. A sértettek gyakran értelmi fogyatékossgal éltek, vagy súlyos érzelmi-szociális sérülékenységgel küzdöttek, ami fokozta kiszolgáltatottságukat és csökkentette ellenálló képességüket.

A cselekmények során megfigyelhető volt a hierarchia, a fenyegetés és a büntetés különböző formái (pl. bezárás, fizikai bántalmazás), ami a kizsákmányolás dinamikáját erősítette. Az elkövetők gyakran szerelmi vagy baráti kapcsolatban álltak egymással, amelyet kapcsolati erőszak jellemzett és tovább fokozta a csoporton belüli agressziót és dominanciát.

Az állami gondoskodásban élő fiatalok elkövetői, de főként áldozatai a szexuális kizsákmányolásnak. A gyermekvédelmi intézményekben tapasztalható strukturális hiányosságok, a szakmai kontroll gyengesége és a pszichoszociális támogatás hiánya hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az intézményi közeg maga váljon ezen bűncselekmények előmozdítójává.

Nők, akik madamként irányították az emberkereskedelmet

*„Mindezt azért tette,
mert szeret segíteni az embereknek.”²*

A feldolgozott ügyek alapján világosan kirajzolódik egy olyan csoport, amelyben a női elkövetők aktív szervezői és irányítói is az emberkereskedelemhez köthető bűncselekményeknek, ezen ügyek (27) elsőrendű vádlottjait *madamok*-nak kódoltam. A klasszikus „madam” szerepkör – azaz a kizsákmányolást irányító női figura – több esetben is megjelenik, bár eltérő formákban és motivációs háttérrel.

A „madam” kifejezés eredetileg a köznyelvből került át a bordélyházak világába, ahol egy tapasztalt, gyakran idősebb női vezetőt jelölt, aki a prostitúciós tevékenységet irányította. E szerepkör a bordélyházak matriarchális struktúrájának csúcán helyezkedett el: a madam nemcsak szervezte és felügyelte a működést, hanem sok esetben mentorálta is a hozzá tartozó nőket, az intimitás és örömszerzés különböző formáira tanítva őket. A viktoriánus korszakban kialakult sztereotípiá szerint a madam intelligens, gazdaságilag tudatos nő volt, aki a bevételeit ügyesen kezelte, és a megfelelő „munkaerő” kiválasztásával hosszú távon is biztosította a bordély működését. *Völgyi Réka* (2021) kutatása alapján a Budapesti Levéltár rendőrségi iratanyagaiban ugyanakkor a „madam” szó nem szerepelt, helyette a hivatalos „bordélytulajdonos” vagy „bordélyosnő” megnevezés volt használatos, és a korabeli sajtóforrásokban sem jelenik meg – inkább irodalmi szövegekben bukkan fel. A fogalmi különbségtétel indokolt: míg a bordélytulajdonos jogi és gazdasági szerepkört tölt be, a „madam” inkább a luxusbordélyok személyes, karizmatikus vezetőjét jelölte.

Az iratok elemzése alapján világosan látható, hogy a női elkövetők nem csupán háttérszereplők, hanem aktív szervezői és irányítói az emberkereskedelemhez köthető bűncselekményeknek. A „madam” típusú elkövetői szerep több formában is megjelenik, bár a luxusbordélyok világától jóval távolibbak: ezekben az esetekben a női vezető közvetlenül irányítja a prostitúciós tevékenységet, családi vagy érzelmi kapcsolatokon keresztül tart fenn kontrollt. Bár a klasszikus madam-szerep ritkán jelenik meg, felismerhető a női dominancia, a gazdasági racionalitás és a kizsákmányolás tudatos szervezése, amely újraértelmezi a madam fogalmát a szexuális kizsákmányolás struktúráiban.

A 27 iratban összesen 101 elkövető vett részt, amelyből 55 nő volt (az elkövetők 54%-a). 13 ügy jogerősen befejeződött, 14 még folyamatban volt a kutatás

² Baranya Vármegyei Főügyészség, B.193/2019.

lefolytatásakor. A 13 jogerős ítéletből 11-ben letöltendő szabadságvesztés szerepelt, kilenc nő esetében hat évnél hosszabb időtartamban. A 27 iratból 25-ben szexuális célú kizsákmányolás, egy munkacélú, egy munka- és szexuális célú kizsákmányolás történt. A 27 iratból 24-ben az elsőrendű vádlott nő volt, ez is utal arra a vezető szerepre, amelyet ezek a nők betöltöttek. Öt ügyben gyermekotthonos sértett volt, összesen 57 sértett sérelmére valósították meg a cselekményeiket (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Főváros és Győr-Moson-Sopron vármegyék ügyeiben). A sértetteket az elkövetők ismerték korábban. A prostitúciós tevékenység folytatása nem volt egyértelmű az elkövető részéről: 13-an továbbra is, a bűncselekmény elkövetése idején is folytattak prostitúciós tevékenységet, míg 13 már nem. Ezeket a bűncselekményeket 2020-ban valósították meg jellemzően.

Ezekben az ügyekben az elsőrendű vádlott női elkövető volt a bűncselekmények *központi* alakja: ő bérelte a lakást, irányította a prostitúciós tevékenységet, osztotta el a bevételt, és adott utasításokat a sértetteknek. A Békés Vármegyei Főügyészség 369/2021-es számú ügye jól példázza ezt a típust, ahol az elsőrendű női vádlott hosszú időn keresztül irányította a hálózatot, saját fiait is bevonva a behálózásba, a szállításba, a szervezet működtetésébe. Ez a szerep kör magas fokú kontrollt és tudatosságot feltételez, amely a klasszikus bűnszervezeti struktúrákhoz hasonlóan működik.

Több esetben a szervezet működése a *családi kapcsolatok* segítségével valósult meg: anya és lányai együtt végezték a prostitúciós tevékenységet, vagy éppen a szülő irányította gyermekét a kizsákmányolásban. Az érzelmi függés és a családon belüli normalizált bűnelkövetés túlélési stratégiaként jelent meg.

Több női elkövető *maga* is prostitúciós tevékenységet végzett, gyakran kábítószer-használóként, és saját tapasztalatait felhasználva vont be másokat a rendszerbe. Ez a „kettős szerep” – ahol az elkövető korábban áldozat volt – különösen fontos, mivel az elkövetés motivációja nem feltétlenül a klasszikus bűnözői szándékból, hanem a túlélés, a függőség és a normalizált erőszak mintázatából fakadt.

Ezen ügyek egy részében 18 év alatti sértettek is érintettek voltak, akiket női elkövetők manipuláltak, fenyegettek vagy érzelmileg befolyásoltak, kihasználva a női, „megbízható”, „anyai” sztereotípiát.

Ezekben az ügyekben a női elkövetők határozták meg a tarifákat, a klienseknek nyújtandó szolgáltatásokat, a következő nagy csoportban ez a férfi elkövetők feladata volt.

Nők, akik férfi hozzátartozójukkal valószínűsítették meg az emberkereskedelmet

„Belém nevelték, hogy féljek tőlük.”³

A legtöbb vizsgált ügyben a női elkövetők férfi rokonukkal, élettársukkal/házastársukkal együtt valószínűsítették meg az emberkereskedelem és kényszermunka bűncselekményeket. A munkáltatással elkövetett cselekmények során a sértettet az elkövetők magukhoz költöztették, így sokkal jobban tudták felügyelni őt (vö. WINDT, 2020; WINDT, 2021).

Összesen 59 ügyiratban 202 elkövető szerepelt, akik különböző cselekményeket valószínűsítettak meg; közülük 88 nő volt (az elkövetők 43%-a). A vizsgált esetekben összesen 185 sértett sérelmére történtek a jogsértések. Az iratok feldolgozásának időpontjában 19 ügyben – amelyekben 28 női elkövető érintett – már jogerős ítélet született, míg 40 esetben még nem zárult le az eljárás. Az elsőrendű vádlottak közül 53 esetben férfi, míg 6 esetben nő töltötte be ezt a szerepet. 48 ügyben párkapcsolatban élt a férfi és a női elkövető, hat ügyben a fiát támogatta az anya, míg öt ügyben különböző nemű testvérek együtt valószínűsítették meg a cselekményeket. A szexuális kizsákmányolással kapcsolatos ügyekben az első számú női elkövető maga is prostituált vagy korábban az volt, akit a férfiak irányítottak.

A női elkövetők eloszlása az ügyiratokban a következőképpen alakult: 39 iratban egyetlen női elkövető szerepelt, 14 iratban kettő, míg három-három esetben három, illetve négy nő vett részt a cselekményekben.

Öt nő esetében jogerősen bűnsegédként állapították meg a részvételt, és ezekben az ügyekben ők jellemzően nem rendelkeztek más pénzkereseti lehetőséggel. Az egyik ügyben a nő minimális szerepet vállalt a cselekmény elkövetésében, ő „csupán” a megszerzett anyagi előnyök felélésében vett részt (sértettjük a tárgyalás és az ítélethirdetés idején is velük élt, megbocsátott az elkövetőknek). *„Mi osztrákozunk a férjemmel rendszeresen. Lomizni szoktunk menni Ausztriába, kéregetni cuccokat, a sértettet szívességből fogadtuk be.”⁴* Egy Pest vármegyei ügyben a bűnsegédi magatartást tanúsító másodrendű vádlott nőt az élettársa rendszeresen bántalmazta, maga is prostitúciós tevékenységet végzett a sértettekkel együtt.⁵

A legmagasabb pozícióban tevékenykedő női elkövetők többsége a 30–39 éves korosztályba tartozott, ez a csoport a teljes minta közel egyharmadát alkotta. A 20–29 év közötti fiatal felnőttek szintén jelentős számban képviselték

³ Sértett: Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Főügyészség, B.559/2020.

⁴ Zala Vármegyei Főügyészség, B.14/2019.

⁵ Pest Vármegyei Főügyészség, B.649/2019

magukat, összesen 22 fővel. A 40 év feletti női elkövetők jelenléte sem elhanyagolható (13 fő), esetükben jellemzően az volt megfigyelhető, hogy saját fiaik bűncselekményeinek végrehajtásában nyújtottak támogatást.

A vizsgált 14 ügyiratban a sértettek gyermekotthonból szöktek el: ez összesen 26 sértettet jelentett. A kizsákmányolás jellege szerint 47 esetben szexuális, 10 esetben munkacélú, míg két ügyben mindkét típusú kizsákmányolás előfordult. Az érintett 59 női elkövető közül 13 rendelkezett büntetett előélettel, míg 45 nem. Továbbá 29 nő nemcsak részt vett a bűncselekmények elkövetésében, hanem maga is prostitúciós tevékenységet folytatott.

Tíz nő esetében bizonyítottan bántalmazta őt a partnere vagy az elkövetőtársa, míg 47 ügyiratban nem állt rendelkezésre ilyen jellegű információ.

A vizsgált ügyek területi szempontból elsősorban Fejér vármegyében és a fővárosban koncentráálódtak, míg más megyékben kisebb számban fordultak elő. (A munkacélú kizsákmányoló ügyek többsége Fejér vármegyéből érkezett.)

Ezekben az ügyekben jellemzően a bűncselekményt észlelő személy (23 irat), illetve a sértett feljelentése (26 irat) alapján indultak az ügyek, de hét esetben a rendőrség indította az eljárást. Egy esetben az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) jelzése alapján, amikor egy kuncsaft telefonált nekik a tőle segítséget kérő sértett miatt.

Ezekben az ügyekben 16 nőt letöltendő szabadságvesztésre, 10 főt első fokon felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték.

Minden esetben a sértettek kiszolgáltatott helyzetben voltak az intézeti nevelés, az onnan történő szökés, illetve az anyagi nehézségek miatt. A vádlottak rendszeresen elvették a teljes bevételt, a sértettek nem részesültek belőle. Több ügyben szerepel fizikai erőszak, illetve családtagok bántalmazásával való fenyegetés.

A szexuális célú kizsákmányolás során a szexuális szolgáltatások nyújtása gyakran több személy összehangolt tevékenysége volt, amelyek közül a hirdetés, az időpont-egyeztetés, a felügyelet volt ezekben az ügyekben (is) a nők feladata.

A kapcsolattfelvétel jellemzően informális csatornákon keresztül történt: ismerősökön, közösségi médián (Facebook, Messenger), utcán, vasútállomáson, kocsmában, buszmegállóban vagy a közmunka során. Több esetben a vádlottak korábbi ismeretségre, családi kapcsolatra vagy érzelmi megtévesztésre – például szerelmi viszony színlelésére – építették a befolyásukat.

A sértettek gyakran szegregált településeken, rossz anyagi körülmények között éltek, jövedelemmel nem rendelkeztek. Több esetben a vádlottak kábítószerral kötötték magukhoz őket, vagy biztonságot, lakhatást ígértek, amit később

prostitúciós tevékenységhez kötöttek. A hirdetéseket szexuális szolgáltatást közvetítő oldalakon (pl. rosszlanyok.hu) adták fel, és a sértettek által keresett pénzt a legtöbb esetben teljes egészében elvették. Előfordult, hogy a vádlottak saját családtagjaikat – például unokatestvért, féltestvért, élettársat vagy sógornőt – is bevonták a tevékenységbe, sokszor azzal az indokkal, hogy ezzel segíthetik a család megélhetését.

A szexuális kizsákmányolás során a *loverboy*-módszer – vagyis a szerelmi kapcsolat színlelése a kizsákmányolás érdekében – több esetben is megjelent, különösen fiatal lányok esetében, akik érzelmileg kötődni kezdtek az elkövetőkhöz. Gyakran a női elkövetők ezt a férfi társaiknál még ösztönözték is, hogy ezzel a módszerrel próbáljanak befolyást gyakorolni a sértettek felett. A vádlottak gyakran csoportosan működtek együtt, egymásnak adták át a sértetteket, és közösen szervezték a „fuvarokat”, szállásokat, hirdetéseket. A prostitúcióra kényszerített nők közül többen mentálisan sérültek, gyámság alatt álltak, vagy épp szökésben voltak gyermekotthonból. Egyes esetekben a vádlottak külföldi munkalehetőséggel csábították el a sértetteket, majd ott is kizsákmányolták őket.

A sértettek gyakran gyermekotthonból szökött fiatalok voltak, akiknek sem családi háttérük, sem anyagi biztonságuk nem volt. Több esetben kábítószerrel tartották őket függésben, amit a vádlottak tudatosan használtak ki: a drogért cserébe szexuális szolgáltatást kellett nyújtaniuk.

A kontroll fenntartása érdekében a vádlottak rendszeresen alkalmaztak fenyegetést és bántalmazást. A sértetteket bezárták, mozgásukban korlátozták, irataikat és telefonjaikat elvették, hogy ne tudjanak segítséget kérni vagy elmenekülni.

A munkacélú kizsákmányoltak esetében a sértettek szállása egy istálló vagy sufninak használt helyiség volt, ahol embertelen körülmények között kellett élniük. Egyes esetekben a vádlottak a sértettek lakását is megszerezték, majd ott dolgoztatták őket, betegen is munkára kényszerítették őket, és csak a vádlottak kíséretében hagyhatták el a tartózkodási helyüket.

A külföldi munkavégzés ígérete – különösen Németországban – gyakran szerepelt a megtevesztés eszközeként. A sértettek nem beszéltek a nyelvet, nem ismerték a helyi viszonyokat, és gyakran gyámság alatt álltak, önálló életvitelre alkalmatlan állapotban. A vádlottak megszerezték az irataikat, megszervezték az utazást, majd a kuncaftokat is ők közvetítették. A pénzt – amit a sértettek keresetek – teljes egészében elvették, sokszor azzal az indokkal, hogy a család megélhetését vagy a gyermek pelenkáját kell fedezni belőle.

A fizikai erőszak szélsőséges formái is megjelentek: egy esetben a sértettet forró olajjal leöntötték, aminek következtében súlyos sérüléseket szenvedett és több műtéten kellett átesnie.⁶

A női elkövetők ezen ügyekben jellemzően nem csupán passzív résztvevők, hanem kulcsszereplők is voltak, akik gyakran maguk is áldozatként kezdték, majd ennek ellenére a rendszer részeivé váltak. Az ügyek közötti eltérések főként a sértettek életkorában, a kényszerítés formájában és a külföldi tevékenység jelenlétében mutatkoznak meg.

Ezekben az ügyekben előfordult, hogy a párkapcsolatban élő elkövetők közötti bántalmazásra fény derült, a nőt a partnere rendszeresen bántalmazta, azonban ezen ügyekben a kapcsolati erőszak nem volt a vádirat része. Egyes esetekben ezt a bíró mérlegelte, azonban egyetlen esetben sem állapította meg a kényszer-fenyegetést mint büntethetőséget kizáró okot.

„A bíróság részletes vizsgálatának tárgyát képezte az, hogy másodrendű vádlott az emberkereskedelem és kényszerszolgáltatás büntetvényének elkövetője, vagy sértettje, s arra a megállapításra jutott kettejük kapcsolatának a telefonbeszélgetésekben is tükröződő jellege alapján, hogy másodrendű vádlott önszántából tartotta ki részben elsőrendű vádlottat, még ha közöttük voltak is feszültségek, és elsőrendű vádlott olykor bántalmazta is őt.”⁷

Összegzés

Az elmúlt évtizedben az emberkereskedelem elkövetői profiljában jelentős átalakulás figyelhető meg: a korábban dominánsan férfiak által elkövetett bűncselekményekben egyre szignifikánsabb szerepet töltenek be a nők. Ez a tendencia nemcsak nemzetközi szinten, hanem Magyarországon is kimutatható.

A női elkövetők megjelenése nem csupán statisztikai jelenség, hanem mélyebb társadalmi és pszichológiai folyamatok eredménye (lehet). Amennyiben a korábban áldozattá vált nők megfelelő támogatást és védelmet kaptak volna, jelentősen csökkenthető lett volna annak esélye, hogy később maguk is elkövetővé váljanak, például a fiatalok esetében mindenképpen.

A nemzetközi szakirodalom alapján a női elkövetők jellemzően kisebb, operatív feladatokat látnak el az emberkereskedelem folyamatában, mint férfi társaik (BROAD, 2015). Gyakori, hogy korábban maguk is áldozatok voltak, és a bűncselekményeket partnerükkel közösen követik el. Ez a kettős szerep – áldo-

⁶ Fővárosi Főügyészség, B.6934/2019.

⁷ Kecskeméti Törvényszék, 8.B.453/2023/85.

zatból elkövetővé válás – különösen fontos szempont a női elkövetők motivációinak és felelősségének értelmezésében és ezt a magyar esetek is alátámasztották (vö. az ausztrál esetek elemzésével BAXTER, 2019: 328).

Kutatásunk célja a női elkövetők tipizálása volt, különös tekintettel arra, hogy milyen kapcsolati hálóban és milyen szerepkörben valósítják meg az emberkereskedelemhez köthető cselekményeket. A tanulmány következtetése szerint a fiatalabb, kortársaikat kizsákmányoló lányok maguk is áldozati múlttal rendelkeznek, míg azok a nők, akik partnerükkel együtt követik el a bűncselekményeket, gyakran „önkéntes” részvételük ellenére is erőteljes érzelmi vagy gazdasági függésben állnak. A hatóságok által ismertté vált ügyekben a klaszszikus „madam” szerepkör – azaz a kizsákmányolást irányító női figura – elenyésző arányban jelenik meg.

A feldolgozott iratokban az elkövetők (nemtől függetlenül) együtt, összehangoltan valósították meg a bűncselekmény tényállási elemeit. Ezek alapján három jól elkülöníthető női elkövetői csoport volt azonosítható, amelyek különböző módon és motivációval vesznek részt a kizsákmányolásban. Ezek a típusok nemcsak a cselekmények jellegében, hanem az elkövetők társadalmi hátterében, kapcsolati hálójában és szerepfelfogásában is eltérnek egymástól.

A három női elkövetői típus jól mutatja, hogy a vizsgált ügyekben a nők nem csupán passzív szereplők, hanem sok esetben kulcsszereplők, akik szervezik, irányítják és fenntartják a rendszert.

A hagyományos kriminológiai elméletek gyakran alulértékelik a női elkövetők szerepét, pedig a vizsgált esetek alapján világosan látszik, hogy a nők nemcsak végrehajtók, hanem stratégiai döntéshozók is lehetnek, különösen a madam-típus esetén.

A szociális háttér, az intézményi környezet, a családi kapcsolatok és az érzelmi dinamika mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a női elkövetők különböző módon kapcsolódni kezdjenek a kizsákmányolásba. A kortárs kizsákmányoló, a madamok és a férfiakkal együttműködő társelkövetők mind más-más mintázatot képviselnek, de közös bennük a tudatosság, a kontrollgyakorlás és az anyagi haszonszerzésre való törekvés.

Ugyanakkor az utolsó csoportba tartozó női elkövetőkkel kapcsolatban kiemelendő az a tény is, hogy sok esetben a partnereikkel együtt dolgozó nőket rendszeresen bántalmazták, így az ő esetükben felmerül(het) a kényszerfenyegetés vagy a rábírás hatására történő elkövetés is (ennek bírói vizsgálatára láttunk példákat).

Alexandra Levy szerint (2016: 133) amikor ilyen helyzetben lévő nőket állítanak bíróság elé, a bíróságoknak ügyelniük kell az önkéntesség figyelembevételére, és mérlegelési jogkörüket felhasználva el kell térniük az ítélethozataltól, el kell rendelniük az áldozat segítségét, vagy más módokat kell találniuk a szokatlan helyzet – amelyben a vádlott maga is áldozata és elkövetője volt ugyanazon típusú bűncselekményeknek – kezelésére. Ez is ékes példája annak, hogy az emberkereskedelem- és kényszermunka-ügyek milyen összetettek tudnak lenni.

A büntetőeljárásban nagy kérdés, hogy ezek a nők, akik a kizsákmányolóikkal együttműködnek a bűncselekmény megvalósítása során, áldozatok vagy elkövetők (HENDERSON – RHODES, 2022). Levy azzal érvel, hogy „csak néhány »bottom girl« érdemel kegyelmet”, míg „mások nem kevésbé önállóak és bűnösök, mint azok az emberkereskedők, akik önként léptek be a kizsákmányolásba” (LEVY, 2016: 131). Az áldozat-elkövető között húzódó szürke zóna eldöntésének bizonytalansága miatt a büntetőeljárásban eljáróknak kell eldönteniük, hogy helyénvaló-e az emberkereskedelem áldozatait elkövetőként büntetőeljárás alá vonni, még akkor is, ha őket kényszerítették vagy megtévesztették, hogy elkövessék a bűncselekményeket (WIJMAN – KLEEMANS, 2019). Az általunk vizsgált ügyekben vádat emeltek ezek ellen a nők ellen, a bíróság néhány esetben vizsgálatra esetleges áldozati mivoltukat, de azt egyszer sem találták bizonyítottnak.

Felhasznált irodalom

- BARRICK, K. – MARTIN, L. – MATTHIAS, C. – FARRELL, A. (2025): Assessing the Use of Law Enforcement and Prosecutorial Case Files to Understand Sex Trafficking in the United States: Caveats and Considerations. *Journal of Human Trafficking*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/23322705.2025.2542071>
- BAXTER, A. L. A. (2019): When the Line between Victimization and Criminalization Blurs: The Victim-Offender Overlap Observed in Female Offenders in Cases of Trafficking in Persons for Sexual Exploitation in Australia. *Journal of Human Trafficking*, 6(3), 327–338. <https://doi.org/10.1080/23322705.2019.1578579>
- B. ACZÉL A. – HATVANI E. (2015): Az EMMI Rákospalotai Javítóintézet és Speciális Gyermekotthon prevenció és reintegrációs lehetőségei, a gyermekprostitúció „intézeti” szemmel. In: Ékes I. (szerk.): *Nyitott szemmel az ifjúság védelmében: a gyermekbántalmazás és gyermekprostitúció ellen*. Budapest: ERGO, 47–63.
- BROAD, R. (2015): ‘A Vile and Violent Thing’: Female Traffickers and the Criminal Justice Response. *The British Journal of Criminology*, 55(6), 1058–1075. <https://doi.org/10.1093/bjc/azv072>

- DIVIÁK, T. – DIJKSTRA, J. K. – VAN DER WIJK, F. – OOSTING, I. – WOLTERS, G. (2023): Women trafficking networks: Structure and stages of women trafficking in five Dutch small-scale networks. *European Journal of Criminology*, 20(4), 1506–1528. <https://doi.org/10.1177/14773708211053135>
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2022): *Jelentés az emberkereskedelem elleni küzdelem terén elért eredményekről (negyedik jelentés)*. COM(2022) 736 final. Brüsszel, 2022. december 19. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM%3A2022%3A736%3AFIN&qid=1671-461797022>
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2025): *Jelentés az Európai Unióban az emberkereskedelem elleni küzdelem terén elért előrehaladásról (ötödik jelentés)*. COM(2025) 8 final. Brüsszel, 2025. január 20. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025DC0008>
- EUROPOL (2024): *Tackling threats, addressing challenges – Europol’s response to migrant smuggling and trafficking in human beings in 2023 and onwards*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2813/203212>
- HEIDENSOHN, F. (1985): *Women and Crime*. London: Macmillan.
- HENDERSON, A. C. – RHODES, S. M. (2022): “Got Sold a Dream and It Turned into a Nightmare”: The Victim-Offender Overlap in Commercial Sexual Exploitation. *Journal of Human Trafficking*, 8(1), 33–48. <https://doi.org/10.1080/23322705.2021.2019530>
- LEVY, A. F. (2016): Innocent traffickers, guilty victims: The case for prosecuting so-called “bottom girls” in the United States. *Anti-Trafficking Review*, 6(6), 130–133. <https://doi.org/10.14197/atr.201216613>
- RASKÓ G. (1977): A nők kriminalitásának jelentősége és jellegzetességei. *Jogtudományi Közlöny*, 32(2), 90–97.
- TAMÁSI E. (2009): The only good man is a battered man. Male victims-female perpetrators. *Iustum Aequum Salutare*, 5(4), 85–114. <https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/905/1/000-605808.pdf>
- UNODC (2024): *Global Report on Trafficking in Persons 2024*. (Sales no. E.24.XI.11.) Vienna: United Nations publication.
- VÖLGYI R. (2021): Bordélytulajdonosok és bordélynyitás Budapesten a századfordulón. *Budapesti Levéltári Mozaikok*, 26(53). <https://doi.org/10.56045/BLM.2021.26>
- WIJMAN, M. – KLEEMANS, E. (2019): Female offenders of human trafficking and sexual exploitation. *Crime, Law and Social Change*, 72(1–2), 53–72. <https://doi.org/10.1007/s-10611-019-09840-x>
- WINDT SZ. (2020): Az emberkereskedelem és a családon belüli erőszak hasonlóságai és különbségei. *Belügyi Szemle*, 68(12), 105–117. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.5>
- WINDT SZ. (2021): *A láthatatlan emberek. Az emberkereskedelem jelensége Magyarországon*. Budapest: Országos Kriminológiai Intézet. https://okri.hu/images/stories/konyvajanlo/2021/Windt_2021/Lathatatlan_emberek_web_s.pdf